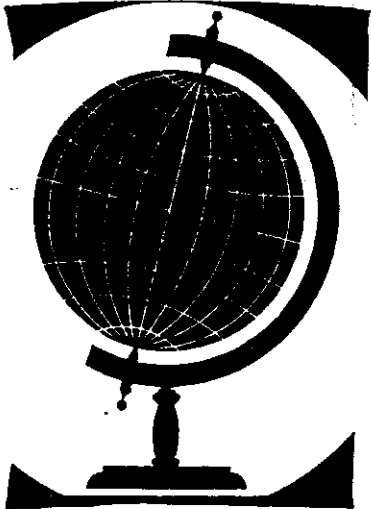

معرفی کتب خطی جغرافیا

صدیقه سلطانی فر

توضیح اینکه: خصوصیات نسخه شناسی ذکر شده در کتبها بر اساس نسخه موجود در کتابخانه ملی ایران می باشد.

جغرافیای قفقازیه

مترجم: ماردروس داود خانف (ترجمه از روسی) معلم زبان روسی در دارالفنون.

زمان ترجمه: جمادی الاول ۱۲۷۸ هـ. ق. = (اوت ۱۸۷۰ م.).
خصوصیات کتابشناسی: جغرافیای قفقاز، گرجستان و سهرنگلیس و تاریخ مختصر و سهداشت نواحی مذکور، این کتاب ترجمه‌ای از «آلماناک» مربوط به قفقاز است.

خصوصیات نسخه شناسی: (خط) نستعلیق خوش، سه قطعه عکس الحاقی، یک جدول راجع به زمان حرکت کشتی‌ها، جلد چرمی بنفش با جدول زر ضربی مقوایی، کاغذ فرنگی سفید، ۲۹۲ برگ، ۱۴ سطر.

موجود در: تهران، کتابخانه ملی ایران.

مقصد اول در بیان ممالک اروپا، مقصد دوم در ممالک آسیا، مقصد سوم در ممالک آفریقا، مقصد چهارم در ممالک آمریکا، مقصد پنجم در آستانی = (اوقیانوسیه) و از نخستین کتب جغرافیائی جدید است که به امر میرزا تقی خان امیرکبیر ترجمه و تصحیح شده است.

خصوصیات نسخه شناسی: (خط) نستعلیق خوش و نسخ تاریخ تحریر: ۱۸ ذیحجه ۱۲۷۳ ق. تحریر رضا قلی تاریخ نویسن، جلد تیماح نقاشی شده، کاغذ فرنگی نستقی، ۳۲۶ برگ ۱۷ سطر کامل.

موجود در: تهران، کتابخانه ملی ایران. مشهد، کتابخانه آستان قدس رضوی. تهران، کتابخانه مجلس.

بستان السیاحه

مؤلف: حاجی زین العابدین شیروانی.

زمان تألیف: پنجمین ۲۷ ثوال ۱۲۴۷ ق.

خصوصیات کتابشناسی: مؤلف پس از مقدمه‌ای و ذکر سفرهای خود به جغرافیای بلدان و خاورمیانه می‌پردازد و در ضمن آن متذکر حالات صوفیانی چند میگردد و اشاره‌ای نیز به مساحت

جهان نما

مترجم: موسی زان داود خان.

مصحح: محمد حسن فراهانی.

زمان تألیف: اواسط قرن سیزدهم ق.

خصوصیات کتابشناسی: این کتاب در علم جغرافی جدید و

حاوی پنج مقصد است بدین قرار:

عرفای می‌کند و در پایان سن از اسکنده از اسما شهرها و وضع جغرافیای آنها فارغ می‌شود، فرهنگ لغتی ترتیب می‌دهد.

خصوصیات نسخه شناسی : (خط) نستعلیق .

تاریخ تحریر : چهارشنبه سست و سیم دی القعه ۱۲۴۹ ق .
تحریر احمدین محمدعلی شیرازی . جلد سماج فتنش مفوائی ، کاغذ فرنگی ، ۳۵۱ برگ ، ۲۳ سطر کامل .

موجود در : تهران ، کتابخانه ملی ایران ، مشهد ، کتابخانه عمومی .

نزهة القلوب

مؤلف : حمدالله مستوفی (ابی بکر حمدالله بن عمر مستوفی)
زمان تألیف : قرن سیم ق .

خصوصیات کتابشناسی : مستوفی در این کتاب بعد از لغت خدا و رسول علت این تألیف و سب تسمیه آن را ذکر می‌کند ، سپس فهرست ابواب کتاب را و در آخر به مواد صدرج در فهرست که درباره وضع جغرافیای شهرها و فواصل سن آسیا است می‌پردازد .
خصوصیات نسخه شناسی : (خط) نستعلیق .

تاریخ تحریر : محملاً قرن یازدهم ق . جلد سماج قرمز لولادار ، قریب مفوائی ، کاغذ فرنگی مستقی ، ۳۲۷ برگ ، ۱۹ سطر کامل .

موجود در : تهران ، کتابخانه ملی ایران ، کتابخانه مدرسه عالی مطهری ، کتابخانه مجلس ، قم ، کتابخانه مدرسه فیضیه ، اصفهان ، کتابخانه عمومی ، نیریز ، کتابخانه تربیت ، مشهد ، کتابخانه آستان قدس رضوی .

این کتاب به کوشش محمد دبیرسیاقی در انتشارات ظهوری چاپ شده است .

رموزالسیاحه

مؤلف : فتحعلی بن حسین میرزا شهریه فرما همایین فتحعلی شاه قاجار .

زمان تألیف : ۱۲۵۶ ق .

خصوصیات کتابشناسی : نویسنده که از احفاد فتحعلی شاه بوده می‌گوید : نواب نایب الاماله رضا قلی میرزا و نواب حسام الدوله سمور میرزا پس از فوت فتحعلی شاه در سال ۱۲۵۱ ق . از عراق با کاروان دمشق و تام و حجاج بیت الله هم سفر شده ، به قصد دیدار این کشورها و ممالک فرنگ حرکت کردند و به بنده نیز فرمودند که حوادث سفر و حرکت را بنگارم .

من در ضمن سفر علاوه بر مشاهدات خود آنچه از تاریخ و سیر این کشورها و کشورهای دیگر دیدم به رشته تحریر درآوردم و کتاب حاضر را فراهم کردم ، این کتاب از شهرهای ایران ، عراق ،

دمشق ، شام ، مصر ، انگلستان و برخی از کشورهای فرنگ مطالب جغرافیایی زیادی می‌آورد و در حقیقت کتاب جغرافیای بسیار کاملی می‌باشد .

خصوصیات نسخه شناسی : (خط) نستعلیق .

زمان تحریر : جمعه ۱۴ ذی القعه ۱۲۵۶ ق . تحریر عماد السمع بن محمد علی یزدی ، جلد سماج سفش ، مفوائی ، کاغذ فرنگی ، ۱۷۴ برگ ، ۲۲ سطر کامل .

موجود در : تهران ، کتابخانه ملی ایران ، کتابخانه مجلس ، کتابخانه دانشکده الهیات .

جغرافیای قدیم و جدید طالقان

مؤلف : محمد حسن خان صبیح الدوله (محمد حسن مقدمه - مراغه‌ای ملقب به صبیح الدوله و اعتماد السلطنه) .

زمان تألیف : قرن سیزدهم ق .

خصوصیات کتابشناسی : مؤلف ابتدا از طالقان نام می‌برد و سپس از کتب معالک و ممالک مختلفی که از آن یاد شده آغارسی می‌کند و بعد به جغرافیای طالقان می‌پردازد و اسامی نژاد آن را ذکر می‌کند و سرانجام بزرگانی که از آنجا برخاسته‌اند نام می‌برد .
خصوصیات نسخه شناسی : (خط) نسخ خوش .

تاریخ تحریر : قرن سیزدهم ق . جلد سماج قرمز مفوائی ، کاغذ فرنگی ، ۵۴ برگ ، ۱۵ سطر کامل .

موجود در : تهران ، کتابخانه ملی ایران .

این کتاب در مؤسسه مطالعات و تحقیقات آسانی دانشکده ادبیات چاپ شده است .

جغرافیای و اسامی منازل افغانستان

مترجم : سید حسینی شروزی .

زمان ترجمه : ظاهراً ۱۳۰۳ ق .

خصوصیات کتابشناسی : این کتابی است بر شرح منازل بی شهرهای مهم افغانستان و شهرهای هندوستان غربی (پاکستان و قسمتی از هندوستان کوسمی) و طوائف مقیم افغانستان در قرن سیزدهم و چهاردهم ق .

خصوصیات نسخه شناسی : (خط) نستعلیق خوش .

تاریخ تحریر : ۱۳۰۳ ق . تحریر محمد صادق تویسرکانی کاغذ فرنگی آبی ، ۲۱ برگ ، ۱۵ سطر کامل .

موجود در : تهران کتابخانه ملی ایران .